

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan zvečer, izimši nedelje in praznike, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogrsko deželo za vse leto 25 K (za pol leta 13 K, za četrt leta 6 K 50 h, za jeden mesec 2 K 30 h. Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za vse leto 22 K, za pol leta 11 K, za četrt leta 5 K 50 h, za jeden mesec 1 K 90 h. Za pošiljanje na dom računa se za vse leto 2 K. — Za tuje dežele toliko več, kolikor znaša poština. — Posamezne številke po 10 h. Na naročbo brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Za oznanila plačuje se od štiritopne peti-vrste po 12 h, če se oznanilo jedenkrat tiska, po 10 h, če se dvakrat, in po 8 h, če se trikrat ali večkrat tiska. — Dopisi naj se izvole frankovati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in upravnštvo je na Kongresnem trgu št. 12. Upravnštvo naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. vse administrativne stvari. — Vhod v uredništvo iz Vegove ulice št. 2, vhod v upravnštvo pa s Kongresnega trga št. 12.

„Slovenski Narod“ telefon št. 34. — „Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

Zadružništvo na Štajerskem.

Mariborski Korošec je razkril torej svetu nov narodno-gospodarski program. Fant sicer nima nobenih strokovnih študij in nikakih izkušenj, a vendar si upa dati celo tako izkušenim rodoljubom, kakršni so odborniki »Zveze slovenskih posojilnic v Celju«, nauke in navodila. V vsaki fari bi ta politični diletant rad imel posojilnico in kako drugo zadrugo, pa ne pomisli, da bi to bila desorganizacija vsega narodnega gospodarstva in da pri nas sploh ni polja za vse mogoče zadružne ustanove. Pri naših razmerah niti za prave kmetijske zadruge, ki se bavijo z razpečevanjem kmetijskih pridelkov, ni življenjskih pogojev. To dokazuje zadruga v Šinčivasi na Koroškem, ki je osnovana na širši podlagi. Kaj bi šele bilo z malimi, vaškimi zadrugami, kakor si jih Korošec želi. Kdo bi pa naj iste vodil? Duhovniki? Ti ne sijo niti za navadno narodno delo, za vodstvo zadrug pa jim popolnoma manjka vsaka sposobnost. Glej Rečico, glej Marnberg! In kje bi se pri taki vaški organizaciji vzelo pokritje za ogromne prometne stroške? Še več: Kje bi se dobilo sploh dosti pridelkov za razpečevanje? Pri nas na Štajerskem je malo krajev, kjer bi se toliko nad lastno potrebo pridelalo, da bi se kmetom treba bilo bati, da svojih preostajajočih pridelkov brez zadruge ne bi mogli v denar spraviti. Navse te razmere pa se naši mladi kaplani ne ozirajo. Njim je kranjska gospodarska organizacija vzor vse modrosti. Kako slepo ti kaplani delujejo in »organizujejo«, se drastično vidi na naslednjem slučaju. Ko je kaplan Somrek v Marnbergu srečno spravil na svet tamošnjo konzumno društvo, že se je lotil druge »ideje«. Ker je slišal o kranjskih mlekarnah in sirarnah, je hotel enake zadruge ustvariti tudi v

Marnbergu, akoravno v celem marnberškem okraju ni nikake prave živinoreje in ljudi mleka niti za domačo potrebo nimajo, kaj da bi ga še le prodajali! A mož si je vtepel to idejo v glavo in je imel že vse pripravljeno ter bi bil Marnberg osrečil še s to zadrugo, da ga ni škof v pravem času prestavil na drugo faro. In tako slepo, brez poznanja razmer se v obče pri nas snujejo duhovniške gospodarske zadruge. Zato pa tudi nobena ne vspeva. Kar ni zdravo, ne more živeti. Vzlic vsem žalostnim izkušnjam v tem oziru pa naši »organizatorji« nočejo nehati. Najlepše je, kar Korošec v »Slov. Gospodaru« pripoveduje o gospodarski zadrugi v Cvenu pri Ljutomeru. Korošec modruje: »V Cvenu jako dobro prospeva gospodarska zadruga. Naravno je, da potrebuje dobro prospevajoča zadruga posojilnico zraven sebe in zato so si cvenski narodni kmetje osnovali posojilnico.« Ta Koroševa teorija je največja budalost. Dobro prospevajoča zadruga naj bi potrebovala posojilnico zraven sebe? Čemu neki? Če dobro prospeva, ne potrebuje molzne krave — posojilnice. Če si pa posojilnico želi zraven sebe, je to nasprotno dokaz, da ne prospeva, ampak da hira. In tako je v resnici tudi v Cvenu, kakor sploh pri vseh enakih zadrugah. Nobena ne stoji na lastnih trdnih nogah, nobena nima zdrave podlage. In posojilnice, na katere se take gnile zadruge naslanjajo, pridejo s časom v isti položaj. Naj bi vendar naše »katoliške organizatorje« spametovala sramotna tragedija v Marnbergu! Tamošnja posojilnica je stala konzumu taka dolgo »na strani«, da je zabil vanj 117.000 K, od katerih je najmanj 60 do 80.000 izgubljenih — To je tudi bilo neizogibno. Kajti gospodarstvo v marnberškem konzumu je bilo tako gnilo, da so izvedenci izjavili, da take gnilobe še niso nikjer našli. Poslovanje

pod vso kritiko, računi in bilance neresnične, blago pa večinoma »pofela«, kako naj tako podjetje, in če se ga še tako podpira, prospeva! Katastrofa je morala priti. Ta katastrofa nam ne povzroča veselja; a kar nas veseli, je to, da je in še bo v marnberški aferi dobila ničvredna »Gospodarska zveza« udarec, ki ga ne bo tako kmalu prebolela.

V Ljubljani, 10. decembra.

Ministrska posvetovanja.

Tri pereče stvari so, okoli katerih se je sukalo nedeljsko ministrsko posvetovanje na Dunaju: odpoved trgovinske pogodbe med Nemčijo in Avstrijo, odpoved take pogodbe z Italijo in nagodba z Ogrsko. Kakor kažejo vsa znamenja, bo večina v nemškem državnem zboru silila na to, da se trgovinska pogodba Avstro-Ogrski odpove še tekom jednega leta, dasi poteče doba sedanjim trgovinskim pogodbam šele 31. decembra 1903. Seveda bi bilo mogoče to pogodbo odpovedati šele v letu 1903, ker § 24. pogodbe iz leta 1891 določa: »Sedanja trgovinska pogodba naj ostane v veljavi do 31. decembra 1903. Ako pa nobena podpisanih držav ne odpove te pogodbe deset mesecev pred potekom določene dobe, velja pogodba nadalje do onega časa, ko se odpoved postavno izvrši.« Trgovinske pogodbe ostanejo lahko v veljavi potem, takem ne le do leta 1904, temuč sploh do nedoločenega časa. In ravno v tem, kako in kdaj pa iste Nemčije odpovedala, se bo pokazalo, koliko je dati na povdarjane prijateljske vezi Nemčije do naše države. Bati se je, da bo to prijateljstvo tako, da bo porabila Nemčija trenotek, ko je Avstrija v najhujših zadregah. Čisto drugače se pa bo vedla Avstrija napram Italiji. Tudi tej trgovinski pogodbi poteče doba z 31. decembrom 1903. Avstrija pa je že sedaj prijateljsko namignila, da je pripravljena, pogodbo

pustiti obstajati tudi v nadalje, ako bo se hotela Italija le udati spremembi vinske klavzule, kakršno zahteva ogromna večina avstrijskega prebivalstva. Avstrija tedaj ne pozna napram Italiji tiste osorne odpovedi, s kakoršno nas hoče presenetiti »prijateljska« Nemčija.

Nemško-češki spravi pogoji in Štajerska.

Dalekovidnost in čuječnost se ne more odrekati nemškimi politikom. Ko še slovenskim politikom na Štajerskem in Koroškem najbrž na misel ni prišlo, izkoristiti nemško češke spravne pogoje za domače razmere, že so se zbrale štajerske nemške stranke ter protestirale odločno, da bi jezikovna ravnopravnost, ki se kuje za Češko, smela se tudi na štajerske razmere raztegniti. Značilno je, da je Nemce k tej akciji pripravila pisava politično obšurnih listov, kakor je »Deutsche Wacht« v Celju in »Marburger Zeitung« v Mariboru. Posl. Derschatta je na shodu pomiril spodnještajerske Nemce, da se jim ni treba bati prejedice iz Češke. Povedal je, da v Avstriji sicer ni nič novega — nemški notranji uradni jezik, ker imajo v Galiciji že od leta 1860 poljski notranji jezik, v Dalmaciji hrvaški in v Južnih Tirolih italijanski. Dokazoval je nadalje, da bi bila za Štajersko le tedaj nevarnost, ako bi se na Češkem ne uredilo jezikovno razmerje v sporazumljenju obeh strank, temuč bi isto oktroirala vlada. Na Češkem bo mogoče kaj takega doseči le s privoljenjem deželnega zbora, zato pa je vsaka nevarnost izključena za Štajersko in Koroško, kjer so deželni zbori v nemški oblasti. Iz tega izvajanja je najbolj razvidno, zakaj se planinski Nemci ne upirajo ureditvi jezikovnih razmer na Češkem v sporazumljenju obeh strank. Boje se le, ako bi se ta akcija razbila ter bi bila vlada primorana na lastno roko urediti jezikovno enakopravnost, n. pr. s § 14. V tem slučaju bi se

LISTEK.

Škandal.

Madjarski napisal Arnold Vértesi.
(Konec.)

Ali vendar bo bolje v tujem mestu. Tam ne bo mogel nikdo biti nesramen. Posebno ne žene. Kako jo ostro pogledavajo! Cisto da jo prebodejo z očmi. No, ravno se hoče veseliti, kadar odide od tu.

Dosedaj še nista vedela, kam pojedeta, ali vse jedno, že kam. Za sedaj sta odšla v Budimpešto, tam še videla, kam bi kazalo iti.

Paziti morata na razpise, kje je izpraznjeno kako mesto. V Miškolcu, Košicah, Eperješu ... In na drugi strani Donave: v Stolnem Belgradu, Vesprimu ...

— Herminica, kje bi ti želela biti? — Izbirati moram. Proforskih mest je dovolj. In kdor se more pohvaliti z dvajsetletnim službovanjem, tega se veseli vsaka šola, katera ga dobi.

— Vem, da bi me poklicali tudi na zaj v Čantavar.

Ali tje se neče vrniti. Ampak v Košice hoče; to je lepo mesto. In pravijo, da ni ravno niti drago. Ima tudi gledališče. Naj bodo torej Košice.

Medtem je bil neugodno iznenaden. ko mu je prošnja prišla nazaj. Imenovali so družega.

Anton Kis ni nikakor razumel, kako je to moglo biti. In zasluge? In njegovih dvajset let službe? Niti to ostudno, njemu predpostaviti kakega butca?

Toda vse jedno, saj so še druga mesta. V državnih šolah ne odločuje protekcija, tam jemljejo v poštev zasluge.

Medtem poteka čas, a imenovanje ne pride, naj ga čaka, kakor prezeblji solnca. Vsaki dan pričakuje Anton Kis službene časopise, ne bo li jedenkrat v njih njegovo imenovanje?

Ali nič in nič! Tu so imenovanja vsakovrstnih ljudi, samo njegovega ni.

Hermina nemirno pričakuje svojega moža vsako popoldne, kadar se vrača iz kavarne. Ono nekaj malo pokojnine ni bilo dosti za življenje.

— No? — vpraševala je ženica svojega moža že pri vratih.

Anton Kis je žalostno sklonil glavo: — Ne razumem. Še vedno nič.

— Treba bi bilo, da se tudi sam ganeš, a ne da samo čakaš, da ti prileti pečena piška v usta, — reče mu ženica.

Anton Kis potrka torej ponovno na ministrska vrata. Prosto mu je, da vpraša.

— Kam ste prosili? — vpraša ga milostno svetnik, komaj vzdignivši oči s pisalne mize.

— Bil sem že večkrat tako svoboden, — jeclja ubogi prosilec; — zadnjič v Banjsko Bistrico in v Lajčavo.

Ni vedel, bi li še nadaljeval, ker bilo je še več mest.

Ah, Vi ste torej ta Anton Kis? — prekine ga gospod svetnik.

Sedaj se je spomnil na njegovo ime. To je torej ta čudak, kateri prosi na vse strani. Glej, glej!

Blagorodni gospod si ga je malo natančneje ogledal. Izgledal je kakor čisto potrč človek, ko je tako stal reven in žalosten, bledeh lic, tresočih kolen.

Svetniku se smili in pogleda njegove spise.

— Ali prosim, vas so že upokojili.

— Po krivici, blagorodni gospod, tožil je Anton Kis. — Velika krivica se je meni zgodila.

— Tako? — napravi z glavo sodnik.

Blagorodni gospod je že dobro poznal to pesem. Vsak se pritožuje na neresnico in nepravilnost, katerega umirove. Ali zakaj so vas umirovili? Da, zakaj? To je ono.

Anton Kis ni vedel nato odgovoriti temveč je v zadregi jecljal. Pregarjajo ga ... zlobni so mu ... razjezili so se na njega radi ženitve.

Svetnik ga je sumljivo gledal, dokler je jecljal. Radi ženitve? Hm, radi ženitve ni navada nikogar odpraviti, ako ni nikakega družega vzroka.

— Ni nobenega družega, potrjuje Anton Kis. Ali tako je razburjen in tolikrat si briše znoj s čela ves čas mučnega

izpraševanja, da se je svetnik uveril, da se ta človek najbrže ni dobro obnašal.

Medtem ni reveža mučil dalje z izpraševanjem. Naj gre v imenu božjem.

Ali naj prosi od sedaj kolikor mu drago, naj gre k ministru v avdijenco, vse njegove prošnje pridejo nazaj s to opazko, da je na dotično mesto — imenovan drugi.

Vedno drugi. Že se smejejo v ministrstvu, kadar vidijo njegovo prošnjo. Ako bi ga mogli rabiti v Čantavaru, ne bi ga upokojili. Pa potem hm ... tudi neka moralna zadeva ... Nekaj takega ... Neki škandal ... Z jedno besedo: niso ga mogli dalje pridržati.

Da, kaj hoče tak človek? Zakaj muči ministristvo? Zakaj ne živi v miru?

— Ni ga potreba več pustiti pred gospode, svetuje svetnik.

Preprečiti ne morejo, da bi še nadalje ne pošiljal prošenj, ali tega ne vpoštevajo že nikdo več.

Nikdo! Pa niti žena doma ne! In ona se že tako preko ramen razgovarja z njim:

— Ker si tak revež, da nimaš niti službe, zakaj si me vzel? Te beračije s teboj sem sita že do grla, in sedaj ti povem, da grem nazaj v kavarne za kasičico. Nikar mi ne ugovarjaj, da tega ne storim. Ravno bom storila. Pustiti te hočem in oditi.

lahko zgodilo, da bi vlada isto storila tudi na Štajerskem. Seveda le, ako bi to Slovenci zahtevali z isto odločnostjo, kakor zahtevajo Čehi. Štajerske Slovence pa bi baš nemško nasprotovanje moralo opozoriti na delo o pravem času. Tudi šlezijski Čehi so se že oglasili ter zahtevajo za svojo deželo isto jezikovno ureditev, ki se pripravlja na Češkem.

Nova srbska vlada.

Novi ministrski vodja Zinzar-Marković se je izkazal dosedaj jako spretnega politika. Dasi je o njem splošna sodba, da je reakcionarnih in absolutističnih načel, znal je dosedaj prikrivati svojo pravo barvo ter ukrenil vse, da ne ujezi radikalcev. Še več, izjavil je celo javno, da ne misli vladati proti radikalcem, temuč z njimi; seveda ne samo z radikali, temuč z vsako stranko, ki je udana kralju in državi. Kralju je obljubil Marković že v naprej, da bo izdelal tak program za bodoče volitve, s katerim bodo morale biti vse stranke zadovoljne. In sedaj je izišel ta napovedani novi program vlade. Toda v istem ne najdemo nič novega. Glede zunanje politike povdarja, da si bo vlada prizadevala, živeti v dobrem razmerju z vsemi inozemskimi državami, posebno še z Rusijo in Avstro-Ogrsko. Notranja politika bo temeljila na ustavnosti in pravičnosti. Posebno bo pazila nova vlada na strog red v deželi. Brezdelne in brezvestne uradnike bo odstavila, ustavo po dosedanjih izkušnjah in potrebah preosnovala, ureditvi državnih financ bo posvetila posebno skrb; nadalje hoče ojačiti armado, razviti narodno gospodarstvo ter izpopolniti železnice. Vse to, če tudi v drugačni obliki, so obetale tudi že dosedanje vlade. O programu nove vlade se je prorokovalo, da prinese znižanje civilne liste od 1.200.000 frankov na 1 milijon frankov, da se ustavijo vse doklade, se opusti državni svet itd. Vsa ta prorokovanja se niso izpolnila, zato pa tudi nova vlada ne bo dobila zaupanja pri odločilnih strankah ter bo morala najbrže kmalu slediti svojim prednicam.

Najnovejše politične vesti.

O sladkornem davku in braseljski sladkorni konvenciji je vložila v današnji seji poslanske zbornice vlada zakonski načrt. Isto je storila ogrska vlada že včeraj. — Glede vojne predloge želi baje cesar, da se ista parlamentarno reši še pred novim letom. — Koroška trgovska in obrtna zbornica se je izrekla zoper zvišanje tovarnine na kose. — Za 4. razred na meščanskih šolah so se izrekli na shodu na Dunaju delegatje avstrijskih meščanov. — Zoper odpravo vinske klavzule je poslalo več trgovskih zbornic Spodnje Italije spomenico italijanski vladi. — Italijanske aspiracije v Albaniji. Italijanska vlada se pripravlja, da ustanovi v Albaniji več italijanskih šol, da se zabrani — slaviziranje dežele. — Razpuščen shod. Češki narodni socialisti so sklicali dne 8. t. m. shod v Prago ter je govoril psl. Choc o vojni predlogi. Vlado zastopnik pa je shod razpustil. — Zaročil se je veliki vojvoda Saksonsko-weimarski Viljem Ernest s princesinjo Karolino Elizabeto iz Reussa. — Proti govoru nemškega cesarja v Breslavi so hoteli prirediti ondotni socialni demokratje protestni shod, ki pa ga je policija prepovedala. — Ruski sar pride prihodnjo spomlad obiskat rumunskega kralja. — Med Francijo in Turčijo je prišlo do konflikta zaradi tripolitanskih meja. — Vstaja v Maj-roku. Pretendent v Tazzi zbira vojne čete, da napade sultana. — Zaradi razhajenja sultana je bil obsojen urednik Malih Novin v Belgradu, Todorović, v trimesečno ječo.

Dopisi.

Iz Novega mesta. Dne 6. dec. je umrl naš najstarejši somesčan, Anton Hočevlar. Dosegel je starost 95 let. 65 let je bival v našem mestu. Živel je zmerno. Bil je do zadnjih treh tednov čvrst na telesu in do zadnjega na duhu. Zima je starih smrt, je dejal, in vsled prehlajenja v cerkvi umrl. Mož je bil zadnji reprezentant meščana prejšnje dobe. Zato nekaj črtic o njem. Rodil se je v Podlogu pri Vel. Laščah. Velikolaški okraj je dajal v prejšnjih časih jako čvrste ljudi.

V njem se je tudi vršil marsikateri znanitejši del naše zgodovine. Turjaški grofje so bili najmerodajnejši plemenitaši do protireformacije na Kranjskem, merodajni vojskovodje in državniki. Merodajen je pa bil tudi kmet iz tega okraja kot boritelj proti Turkom in drugim. Dal je Trubarja in glavne akcije luteranizma na Kranjskem so izšle iz Turjaka in njegove okolice. Starejši ljudje iz tega okraja so imeli v spominu lepše dobe naše zgodovine. Iz tega okraja izšli so tudi energični gospodarski in literarni delavci. Levstik, Jurčič sta sinova teh gora. Telesno in duševno krepko ljudstvo je bilo v tem okraju. Narava je skopa, vsak pridobitek je z večjim trdom pridobljen. Tu so doma bili najdržnejši tihotapei, najhujše boje so imeli „ibljatari“ prestati s temi ljudmi. Trgovalo se je z vsem žitjem do Benetk, gori do Kolonije na Reni. Živel se je doma skromno. Redka je bila kmetijska hiša, v kateri so imeli vsako leto kolone. Kar je kravica dala zabele; svinče se je prodalo. Meso je dal gozd. Najboljše lovce je najtežavnejše spraviti zaradi lovske tatvine v obsodbo. Škoda, da se ni našel mecen, ki bi za ta okraj vstvaril študentske za uk in posebno trgovino, tehniko, mehanična opravila. Za vse je človeški material tega okraja jako sposoben. In vstrajati zna v vsakem delu. Štedljiv, varčen je in skromen v jedi in pijači. Anton Hočevlar je bil brat jako duhovitega Janeza Hočevlarja, ki je v dachu videl izvir večjih dohodkov. Ta je ustvaril podlago delu tretjega brata krskega Martina Hočevlarja. Tudi ta Anton je bil imovit. A on se je držal obrti usnarja in kmeta in njemu ni bilo, ko je že kaj imel, dosti na tem, da še več pridobi. Taki so bili po večjem prejšnji naši meščani. Skromni v stanovanju, v jedi, pijači, varčljivi v trošenju, jako dobri kupovalci in prodajalci. S kmeti so dobro izhajali. Bili so sami dobri poljedelci. Pomagali so radi in tudi kmetom. Oderstva ni bilo dosti videti v denarnem prometu, preje pri kupčijah. Po tudi tu ne dosti.

Anton Hočevlar je bil dobronik kmetom, bil je njihova banka proti postavnim obrestim. Zgubil je dosti, ker je imel čudno knjigovodstvo. Na stene svoje sobe in prodajalne je zapisoval dolžnike in terjatve. Sobe zaradi tega ni pustil beliti. Enkrat se je odpeljal za več dni stran, njegova žena je dala hitro sobo pobeliti. Vrnivšemu možu se je dopadla svitla soba, a hkrati je vskliknil: ti stara, zdaj je pa vse poplačano! V svojih stvarih pri sodiščih ni hotel prisegati. S tem je marsikateri njegov dolžnik računil. Dosti so mu ljudje ukradli. A tožil ni nobenega. Če je bil klican k sodišču radi tega, se je nejevoljno izrazil, da to nobenega nič ne briga, če se mu kaj ukrade. Kot kmet si je vedel pridobiti najboljše njive in travnike. Imel je žita, krme vedno za par let. Slaba letina ga ni spravila v zadrego. Njegovi kozoletci, vozovi so bili vsakemu sosedu v rabo. I, no, pa vzemi! — „Goltanee je majhna odprtina, pa so že šle skozi knježevine!“ Po tem je sam živel. Delati in nič trositi, pa boš imel dosti do konca dni. Gor se pomakni, če ti je na skal' dobro, je dejal komu, ki je tožil, da se na Dolenjskem ne da kaj večjega premoženja pridobiti. Z gospodarstvom zdajšnjih vlad ni bil zadovoljen. Saj nam bodo vse vzeli; v najemu imamo vse, kar imamo od davkarij. Cesarja Jožefa II. je častil, imel je njegovo sliko na steni. Zbiral je rad zlati denar, češ, „te cape bodo edenkrat na nič, bo prišel krah“. Volitev se je vedno udeležil, volil je z nami. Zadnjič je volil pri deželnozborskih volitvah. Anton Hočevlar je bil živa zgodovina gospodarstva na Dolenjskem za dobo 200 let. Kot mladenič si je zapomnil; kar so najstarejši ljudje povedali in sam je živel skoraj sto let in jako pazljivo gledal okoli, kje je hodil. Poznal je življenje v gradovih, samostanih, mej meščani, in na kmetih. Bil je zanimiv, originelen starček. Škodoval ni, dobrot je pa, zlasti kmetom, dosti in rad storil. Veliko tisoč gold. je šlo po izreku: „ti stara — zdaj je pa vse plačano“ ali „Ate, ali vam nijsem plačal, ste že pozabili?“ „I, no, pa glej, kako boš jenkrat odgovor dajal.“ Včasih je dobil iz spovednice kaj nazaj. Potem je rekel, da so le ljudje pošteni. Kmetje so starčku lahko hvaležni, če še kaj hvaležnosti imajo, če jih reva že ni preveč trdih napravila. Lahka mu zemljica!

Iz Tržiča. Predzadnjo nedeljo priredilo je tukajšnje slovensko bralno društvo na novem odru gledališko predstavo. Vprizorila se je veseliga »Blaznica v I. nadstropju«. Diletantje so svoje vloge

dobro izvršili. Prvikrat so bili na odru slovenskega bralnega društva in so neustrašeno nastopili: Največ zaslug za prireditve igre si je pridobil g. Ažman, ker se je mnogo trudil, da nam je napravil gledališki oder.

Udeležba je bila nepričakovano dobra. Vesel pojav je bil, da se je udeležilo tudi precej inteligence. Občna izražena želja je, da bi nam priredilo večkrat slovensko bralno društvo, kake gledališke igre, in, kakor se čuje, namerava društvo prirediti na Silvestrov večer veselico z gledališko predstavo in petjem. Po gledališki igri se je razvila prosta zabava v Pernetovi gostilni.

Slovensko bralno društvo se zadnji čas jako živahno giblje. Na eni strani se diletantje pridno uče pod vodstvom gospoda Ažmana, na drugi strani se pevi društva pridno vadijo pod vodstvom g. nadučitelja J. Jezerška iz Križa, ki se mnogo trudi, da jih hodi poučevati iz Križa.

Tudi število udov se je povečalo, kar je veseli dokaz, da je ljudstvo zadovoljno z delovanjem slovenskega bralnega društva.

Obrambna sredstva proti klerikalizmu.

(Dalje.)

Še drugi glasovi izza tistih časov pričajo, kako grozovito in kako krivično je divjala inkvizicija. Evo jih še nekaj:

»Leta 1231. je nastalo po vsi Nemčiji silno preganjanje krivovercev in nepretgoma je bilo tekom treh let mnogo ljudi sežganih. Poglavar in vodja teh preganjanj je bil magister Konrad iz Maribora s svojima tovarišema Dorsom in Ivanom. Njemu in njegovima tovarišema so v posameznih mestih pomagali menihipridigarji; vsi so bili tako vneti, da niso dopustili nobenega opravičevanja ali ugovora, nobenega pravnega zavarovanja in nobene priče; nikomur se ni dala prilika, se zagovarjati in nikomur se ni pustilo časa si premisliti, vsak je moral takoj ali skesano priznati, na kar je bil kot pokornik ostrižen, ali pa tajiti, na kar je bil sežgan. Kdor je bil ostrižen, moral je izdati sokrivce, sicer je bil sam sežgan. Zato je bilo sežganih mnogo nedolžnih, kajti marsikdo je iz ljubezni do lastnega življenja in do svojcev rekel, da je kriv, čeprav je bil nedolžen. Prisiljeni so bili, imenovati sokrivce in obdolžiti ljudi, katerih niso hoteli tožiti in izpovedalci reči, ki niso bile resnične. Tudi se ni nihče upal prositi za človeka, ki je bil obtožen ali navesti olajševalne okoliščine, zakaj v tem slučaju so ga smatrali kot zagovornika krivovercev in za te je papež isto kazen določil, kakor za krivoverce same. (Gesta Trev., M. G. 24, 400)

»Zaradi resničnega in domnevanega krivoverstva je brat Konrad mnogo plemenitavev in neplemenitavev, duhovnikov, menihov, meščanov in kmetov s prenačljeno hitrostjo sežgal.« (Colon max, M. G. 17, 843)

Inkvizitor Konrad je tako blazno moril, da se je to zdelo celo vnetima prijateljema inkvizicije, nadškofoma v Koloniji in v Moguncu, od sile. Pritožila sta se, a papež Gregor IX. je vzel morilec Konrada v varstvo in ga s pismom z dne 10. junija 1233. se podžigal, naj krivoverce z ognjem in železom ugonobi. Zato je pa tudi pisal kralju Henrik in mongunškemu nadškofu, naj postopata brezobzirno proti krivovercem. V pismu na kralja Henrika je pisal papež: »Kje je gorečnost Mozesa, ki je na jeden dan uničil 23.000 malikovalcev? Kje je gorečnost Finesa, ki je z jednim sunkom prebodel Žida in Madiatinko? Kje je gorečnost Elije, ki je usmrtil 450 Baalovih prorokov? Kje je gorečnost Matiatie, ki je pri altarju ubil Žida, kateri je daroval malikom?«

Tu se vidi, kako krvolochen je bil ta papež in kako je postavljaj kralju za izgled same ubijalce.

Naravno je, da je zavladala silna jeza med ljudstvom. Po nedolžnem prelita kri je kričala po maščenju do neba in kazen ni izostala. Tisočkratni morilec Konrad iz Maribora je bil meseca julija ali avgusta leta 1233. ubit. Papež Gregor IX. se ga je v pismu z dne 21. oktobra 1233., katero je poslal vsem škofom v Nemčiji, spominjal z najvnetejšimi besedami, češ: »Kakor strela je vest o Konradovi smrti zadela katoliško cerkev, ki se je veselila njegovih bojev in zmage; nikogar se niso krivoverci tako bali, kakor magistra Konrada, ki je nastopal proti krivovercem kakor Josua proti Jerihu ali kakor Mardohej proti Amanu.« In končno je papež zaklical: »Vi, cerkveni knezi v Nemčiji, kaj pa je to, da ne jokate in ne žalujete zaradi umora Konrada iz Maribora, služabnika luči in voditelja neveste Jezusa Kristusa?«

To je pisal rimski papež Gregor IX., namestnik onega Jezusa Kristusa, ki je prinesel človeštvu — vero ljubezni. (Dalje prih.)

Dnevne vesti

V Ljubljani, 10. decembra.

— **Dekan Koblar v Kranju** je grdo pogorel v pravdi za hranilnično knjižico v znesku 10.000 K. Branil jo je s svojo prisego in se vojskoval zanj do najvišje instance. Ni čuda! 10.000 kron, to niso mačkine solze. Ko je bila izrečena zadnja beseda, je nekaj časa molčal, kakor grob. V soboto pa je le spregovoril o tej »med živimi« darovani, a srečno iztrgani mu hranilnični knjižici. In kaj pravi mož? Da je sodišče izreklo, da naj g. dekan Koblar ne vsprejme tega denarja. Ej, prijatelj Koblar, tako pa ne boste lagali! Sodišče ni izreklo, da naj g. Koblar ne sprejme denarja, nego je izreklo, da mora Koblar izročiti zapuščini Terezije Eržen ta denar in plačati vse pravne stroške. To je velik razloček, zlasti če se upošteva Koblarjeva prisega. A dobro jo je zasukal kranjski Rajtguzen. Njegova fraza, da je sodišče izreklo, naj ne sprejme »med živimi« dobljene hranilnice knjižice postavlja vso zadevo v jako mило luč in Koblar izgleda v tej luči, kakor angelj nedolžnosti. Samo nekoliko umazan je ta angelj nedolžnosti. Koblarjevo opisovanje njegove afere »med živimi« je močno podobno načinu, kakor je Itzig Dufteles opisal prijatelju Šmulu Silberdratu svojo nesrečo. Itzig je na vprašanje, kje da je tičal več mesecev, odgovoril: V Tarnopolu je lepa velika hiša z mramornatimi stopnicami. Neki gospod iz te hiše me je povabil, naj ga obiščem. No, jaz sem mož dobrih manir, in sem ga obiskal. Ko sem prišel k njemu, mi je ponudil stol in rekel: Sedite. — Tu je Itzig umolknil. Šmul ga vpraša: No, in potem? Itzig: No, in potem sem sedel deset mesecev. — Na to staro anekdoto smo se spomnili, ko smo čitali v sobotnem »Slovencu« Koblarjev spis, da je sodišče izreklo, naj ne sprejme »med živimi« dobljene hranilnične knjižice za 10.000 K.

— **Dovtipi — da se Bog usmili.** Krščansko socialna zveza prireja časih tudi gledališke predstave. Vprizarjajo se seveda še take »igre«, v katerih ni ženskih vlog. Dobiti takih iger seveda ni, a naši klerikalci so tako srečni, da imajo dramaturge, ki jim znajo igre »našim razmeram« primerno prirediti, to se pravi, iz iger odstraniti ženske vloge. Spretno pero lahko marsikaj stori, saj je ravnatelj neke nemške šmire znal vpriporiti celo »Don Karlosa«, dasi ni imel predstavjalca za markija Poso. Pomagal si je tako, da je sobarica prišla naznaniti: »Zunaj je človek, ki zahteva svobodo mišljenja«. Tako delajo tudi naši klerikalni dramaturgi in njih spretnosti se je zahvaliti, da se katoliško občinstvo ne pohujšuje pri gledaliških predstavah v katoliškem domu. Odškodujejo pa občinstvo z izvirnimi dovtipi in v tem oziru so mojstri tako, da stare tercijalke, kadar čujejo z odra tak dovtip, kar zarezgetajo, kakor če vidijo kakega krepkega kaplana. Pri zadnji predstavi v nedeljo se je igrala »veseloigra« z imenom »Dr. Vseznal in njegov sluga Stipko Tišek«. To igro, seveda brez ženskih vlog, je »priredil« neki J. Štrukelj. Stipko Tišek kurira ljudi, ne z lursko vodo, kakor vikarij Smolnikar, nego na svoj način. Tako svetuje bolniku, ki ga muči protin, naj dene na podplate pet »Slov. Narodov«, na glavo pa toliko »Rodoljubov« in »Gorenjcev«; kadar se obrabijo, naj jih vrže na gnoj, češ, da tja spadajo, nadomesti pa naj jih s »Slovencem« in z »Domoljubom«, ki ga popolnoma ozdravita. To je dovtip, seveda od c. kr. cenzure odobreni dovtip. Tak je, da bi psi žalosti pocrkali, če bi ga slišali. V »Katoliškem domu« zbranemu občinstvu pa je tako silno ugajal, da so poslušalkam, kar solze tekale po velih obrazih, ko so ga čule.

— **Zopet Alojzij Rudolf.** Ker menda na Čatežu znani Rudolf ni našel pravih tal za svoje politično delovanje na

Dalje v prilogi.

katoliški podlagi, začel si je čas na poseben, osobito župnika dostojen način kratiti. Meseca oktobra je pobil s svojo palico neki svoji ovčici tri purane, katere je našel na svoji njivi, meseca avgusta pa je poškodoval s kamenjem neko puro. Za to ljudomilo, uprav katoliško postopanje mu je odmerilo okrajno sodišče v Kostanjevici dne 3. decembra zaradi poškodbe tuje lastnine 20 kron, odnosno za slučaj neiztrljivosti pa dva dni zapora. Božje služabnike pa že imamo, da je veselje!

— **Idila iz farovža.** Župnik Strnad v Bistrici, občina Pulst na Koroškem in njegov kaplan Tomo Mažek, sta živila kakor pes in mačka. Nedavno tega se je župnik Strnad, koje pri maši zavžil vino, hipoma nezavesten zgrudil. Šele tekom nekaj ur se je zavedel. Izkazalo se je, da je bilo mašno vino zastrupljeno. Listi poročajo, da je sodišče dalo kaplana Mažeka zapreti, ker leti nanj sum, da je vino zastrupil.

— **Davkoplačevalci Sv. Jakoba okraja** se vabijo na koristni se stanek glede rekurza zaradi cerkvenega dolga. Sestanek bo dne 11. t. m. ob 8 uri zvečer v gostilni pri Lozaru v Rožnih ulicah št. 15. na vrtu v salonu.

— **„Naši učitelji.“** »Edinost« izjavlja, da g. Janko Likar, I. Levec in Rudolf Vrabl niso v nobeni zvezi s članom o kranjskem učiteljstvu, ki je izšel v »Edinosti« in bil od naše strani primerno osvetljen.

— **Repertoire slovenskega gledališča.** V petek, 12. t. m. se ponavlja prvič Cavallotijeva duhovita ter z največjim zanimanjem in odobravanjem sprejeta veseliga »Jeftejeva hčica«, v kateri ima glavno ulogo gđ. Kreisova. Hkratu se igra Hauptmannova drama »Hannica«, v kateri se je opetovano odlikovala gđ. Rückova, ki igra naslovno ulogo. Pri tej dramati sodeluje ženski operni zbor. V nedeljo popoldne je repriza burke s petjem »Brez denarja«, zvečer pa je operna predstava.

— **„Glasbeni Matici“ v Ljubljani** je poslala »Okrajna hranilnica in posojilnica« v Škofji Loki 100 K podpore. Živela!

— **Za družbo sv. Cirila in Metoda.** Z dežele se nam piše: Ker je šolska družba sv. Cirila in Metoda v hudih denarnih stiskah, kakor smo izvedeli iz ravnokar priobčenega poročila o zadnji seji glavnega društvenega odbora, tedaj smo preverjeni, da je treba hitre in izdatne pomoči od strani slov. občinstva. V ta namen naj bi rodoljubno občinstvo mimo osebnih daril, darovanih v prid prekoristne družbe sv. Cirila in Metoda, tudi kupovalo le izdelke, ki so namenjeni v korist naših vrli družbi in čigar prodajalci imajo dolžnost, domenjeni del dobička od časa do časa točno pošiljati družbinemu blagajništvu. Kupujejo naj se torej vžigalice in kavina primes (Jebačinova cikorija); potem cilindri za svetilke, ki so sicer malo dražji kot navadni, zato pa zelo trpežni; dalje Skabernetovo platno, svetilo za čevlje, Bonačevi svinčniki in razne razglednice. Kadar se vršijo kake veselice, ali če v kak kraj izleti kako društvo, tistikrat se posebno priporoča intenzivna prodaja naših bolj ali manj uspešnih razglednic. Priporočajo se jako topla darila v prid družbe prilikom oproščanja od novoletnih voščil. Da se končno nekatere podružnice Ciril Metodove družbe, ki spé, žal, trdno spanje pravičnega, enmalo podreza, naj se vendar že zbudé, ker s samim spanjem se naš narod ne bo odrešil iz spon tujstva. Dakle rojaki na delo in storite svojo narodno dolžnost v polni meri. Na to sveto delo pa so poklicani brez razlike vsi sloji našega malega — no postrtovalnega naroda.

— **„Rokovnjače“** uprizore sv. Štefana dan v dvorani L. Habata v Zagorju. Orkester kakor tudi igralci se prav pridno vadijo, zato je upati, da igra prav dobro izpade. Tudi občinstvo se za igro jako zanima.

— **Častnim občanom** je imenovala občina Sv. Marka pri Ptuj v pokojnega učitelja g. Ivana Možina.

— **Izpred sodišča.** Pri deželnem sodišču v Ljubljani je bil obsojen premo-gar Janez Grobelšek iz Zagorja na dva meseca težke ječe, ker je Francetu Potrpinu nalašč kamen v glavo zagnal.

Posestnika sin M. Florijančič iz Trzina je s kolom udaril M. Zabreta in ga smrtnonevarno ranil; obsojen je bil na 10 mesecev ječe. — France Schabus, prisiljenec v tukajšnji prisilni delavnici, je na Savi pri Jesenicah, kjer je delal z drugimi prisiljenici pri kranjski obrtni družbi, paznika s pestjo v prsi sunil, ga zmerjal s psom in mu grozil, da ga ubije; obsojen je bil na 8 mesecev težke ječe, poostrene s postom in trdim ležiščem na teden. — Moravski fantje Jožef Urbanija, Martin Burja in Janez Koderman so 28. julija l. l. Andreja Zupančiča v Gričah, ker so bili jezni nanj, neusmiljeno pretepavali in ga potem še v neko lužo vrgli; med raznimi poškodbami pretrgala se mu je v desnem ušesu koža bobnica. Vsi trije so bili spoznani krivim in obsojeni: Martin Burja na 6, Janez Koderman na 5 in Jožef Urbanija na 4 meseca težke ječe. — Alojzij Ješe je bil od zatožbe radi hudodelstva težke telesne poškodbe, katero poškodbo je zadobil Jožef Puher pri tepežu v Vrbenovi gostilni v Kranju letos 12. oktobra, oproščen. — Pred porotnim sodiščem v Celju je stala v ponedeljek Jožefa Juricka, 21 let stara dekla pri Wallandu pri Sv. Petru v Savinjski dolini zaradi hudodelstva detomora. Obtožena je bila, da je dne 16. oktobra t. l. zadušila novorojeno dete in je zakrivila hudodelstvo po §§ 134. in 130. kaz. zak. Zagovarjala se je, da ni imela namena umoriti svoje dete, temuč, da je isto umrlo, ker je opustila potrebno pomoč pri porodu, ker se je sramovala tamošnjih moških. Porotniki so zanimali namen umora in potrdili drugi slučaj. Sodni dvor ji je priznal 3 leta težke ječe, poostrene s postom in trdim ležiščem vsako leto 16. oktobra. — V torek je stal pred porotniki Franc Bogovič iz Dolenjevski radi hudodelstva požiga. Obtoženec je sin premožnih staršev in je hotel s požigom doseči, da bi po svojih starših podedoval nova poslopja. Zato jih je sklenil zažgati. Ravnal je jako prebrisano. Narezal je različne dolge konce sveče, namočil cunje s petrolejem in na treh krajih naenkrat zažgal. Na enem kraju se je ljudem posrečilo pogasiti netivo, predno je kaj drugega začelo goreti, na dveh mestih so pa pogasili šele, ko je že slama začela goreti. Obtoženec je popolnoma priznal. Porotniki niso razumeli drugega vprašanja, ali je obtoženec več kot enkrat na istih ali na različnih objektih hotel zanetiti in ali je tudi samo enkrat v resnici začelo goreti. Prvo vprašanje glede požiga so potrdili enoglasno, drugo pa zanimali. Predsednik je bil v zadregi, kako naj kaznuje obtoženca, ker so ga porotniki z drugim vprašanjem oprostili hudodelstva, katerega so spoznali krivim s potrditvijo prvega vprašanja. Končno se je predsednik kar v dvorani po domače pobotal s porotniki in prisodil obtožencu najmilejšo kazn 3 let z enim postom mesečno. — V sredo in četrtek stal je pred porotniki 31letni Janez Pungračič, čevljar v Celju, rojen in pristojen v Zavrču, okraj Ptuj. Obtožen je bil hudodelstva zavratnega umora, storjenega s tem, da je dne 29. septembra t. l. na potu iz Celja v Šoštanj, kamor se je na semenj peljal, umoril svojo neporočeno družico Marijano Persoglio, kramarico v Celju. To je spoznal kot vojak in je potem, ko je od vojakov prišel, živel do njenega umora skupno z njo. Imela sta štiri otroke in petega je nosila, ko je bila umorjena. Živela je prav slabo. Priče so potrdile, da jo je večkrat pretepaval in da je posebno grdo ravnal z otroci. Hotel se je je na vsak način iznebiti. Ker pa ni mogel tebi nič meni nič kar tako brez vzroka jo pustiti, ker je, kakor omenjeno, imel z njo štiri otroke, sklenil jo je na drug način odpraviti. Tudi se je proti drugim večkrat izrazil, da bo že naredil konec tej stvari. Bil je pijanec in kvartave, ter mu je še morala njegova družica denar dajati, da ga je zapravjal. Zato je ta družina živela v taki bedi. Pongračič se je 29. septembra t. l. peljal v Šoštanj na semenj. Zraven sebe je silil tudi Marijano Persoglio, dasiravno je ta bila nekaj bolna. Po njegovem prizadevanju se je vendar s'ednjo odločila, da je šla z njim. Med potjo na cesti v Veliki Pirešici jo je pa ustrelil. On dejanje taji. Zaslisanih je bilo 41 prič, katere so opisale njegovo navidezno žalost in njegovo smešno obnašanje na licu mesta, in kjer je nesrečnica tudi smrt storila pozneje.

Zagovarjal se je sicer, da je bila Persoglio od roparjev napadena, a okoliščine so govorile, da je edino le on tisti zločinec. Pri obravnavi se je Pongračič obnašal prav surovo in nedopustno. Kregal se je vedno s posamezniki, ki so dokazovali zločin. Vsaki priči, ki ni govorila v njegov prid, je v obraz rekel, da je krivo prisegla in da laže. Izrazil se je, da ljudje vsi za gumbje prisegajo. Predsednik gosp. deželnosodni svetnik Perko, ga je moral večkrat opominjati, naj se podobno obnaša, a opomini so ostali brezuspešni. Porotniki so ga spoznali krivim zavratnega umora z 10 glasovi proti 2 glasoma in ga je sodni dvor nato obsodil na smrt na vešalih. Po razglasitvi obsodbe, ki obtoženca ni niti pičice pretresla, se je začel isti groziti nad porotniki ter preklinjati in napravil bi bil gotovo velik škandal, če bi ga ne bili takoj odvedli iz sodne dvorane. Zdaj se bode že pomiril. — Na

— **Panorama.** Nisem se motil! Serija je res prezanimiva. Kdor se zanima za narodopisje, osobito slovansko, najde v Bosni dovolj snovi za opazovanje. Razcapani Turki s toli čudnimi hlačami, minareti, mošeje, turški paglavci, raztrgane koče, vse to nam kaže precej dobro zadeto sliko »idiličnega« turškega življenja. Predvsem krasne slike so: »pogled na Sarajevu«, kopališče Ilidže, Jajce, vodopad Plive pri Jajcu, Travnik in Mostar. Tudi turškega sv. Krištofa vidimo na dveh slikah, a ti turški grobovi so kaj čudni. Na eni sliki sem zagledal tudi zabubljeno turško lepoticco. Serija me toli zanima, da si jo grem še enkrat ogledat.

— **Na potovanju zblaznel.** Včeraj dopoldne pripeljal se je semkaj v spremstvu svoje žene železnični oficial iz Krakova Anton Kieglasch. Na potovanju je v Opatiji zblaznel in žena ga je z velikim trudom spravila do Ljubljane. Žena je peljala moža v hotel, kjer je začel zblazneli tako razgrajati, da so ga morali s silo odstraniti in odpeljati v blaznico.

— **Vajenec in pomočnik.** Svecarski pomočnik F. U. je včeraj dopoldne udaril vajenca Ivana Schifferja, Wolfove ulice št. 10, s tako silo po glavi in po obrazu, da se mu je vtila kri iz nosa.

— **Kotel ukradel** je neki trgovski pomočnik svojemu gospodarju in ga dal vajencu, da ga je prodajal. Vajenca so pri prodajanju kotla prijeli in je on takrat povedal, odkod ima kotel.

— **Peč razletela.** Včeraj popoldne se je v hiši št. 4 na Starem trgu v stanovanju nekega častnika razletela peč tako, da so lončeni kosi ležali po sobi. Častniški sluga je bil zakuril v peč z drvi in s premogom in je bil v sobi, ko je peč eksplodirala. Prestrašil se je tako, da je skorej padel v nezavest. Zgodilo se mu ni ničesar.

— **Zaprlji so** prodajalko tobaka Frančiško Hafnerjevo v Gradišču št. 5, ker je svojemu gospodarju kradla denar in poštne znamke.

— **V Ameriko** se je odpeljalo danes ponoči s tukajšnjih koločvorov 80 oseb.

— **Mestna posredovalnica za delo in službe.** Mestni trg št. 27. Od 28. novembra do 4. decembra je dela iskalo 18 moških in 33 ženskih delavcev. Delo je bilo ponudeno 8 moškim in 25 ženskim delavkam, v 30 slučajih se je delo sprejelo. Od 1. januarja do 4. decembra je došlo 2768 prošenj za delo in 2312 deloponudeb. V 1570 slučajih se je delo sprejelo. Delo dobe takoj: 2 natakari, 3 kuharice, 7 deklic za vsako delo, 4 deklice k otrokom, 1 čevljar, 1 kovač, 4 konjski hlapei. Službe iščejo: 1 graščinski oskrbnik, 1 kletar, 1 najemnik gostilne, 2 trgovska pomočnika, več trgovskih prodajalk, 1 mizar, 1 ključavničar, 1 hišnik, 1 pisar, več računajočih natakari in drugih poslov. Stanovanja: Oddati je več mesečnih sob. V naje m se iščejo stanovanja od 1 do 5 sob.

— **Ljubljanska društvena godba** priredi danes 10. t. m. ob 8. uri zvečer v restavraciji gosp. I. Kenda pri Gambrianu koncert. Vstopnina prosta.

* **Najnovejše novice.** Sestanek upnikov sv. vavčavske posojilnice je danes v Pragi. Predlagalo se bo, da se odpiše 20% vsem vlagateljem. Preiskovalni sodnik pa bo predlagal, da vsi oni, ki so prejeli darila in podpore od posojilnice, iste vrnejo. Bo li vrnil tudi Vatikan? — Defraudacija pri »Založnik« v

Smečni znaša po najnovejši reviziji 180300 K. Poneverjeno svoto sta si razdelila knjigovodja in blagajnik. — Za kurjavo dunajskim revežem je podaril cesar 12000 K. — Tajno zborovanje anarhistov so zalotili italijanski orožniki v Speciji. Anarhisti so streljali ter ubili enega stražmeštra. — Živa v krsti. V Sopronju je nenadoma umrla neka 18letna deklica. Položili so jo v krsto ter zanesli v mrtvašnico. Pozneje se je konstatiralo, da je bila deklica še živa ter je v mrtvašnici zmrznila. — Na grobu svojega otroka se je ustrelil prvi prokurist zagrebške trgovske družbe Gustav Dobrin. — 200.000 K za ljudsko izobraževalno društvo je zapustil trgovec z Badenu pri Dunaju M. Dautwitz. — Mažarska razstava v Zagrebu? Budimpeštanski umetniki baje nameravajo prihodnje leto prirediti razstavo v Zagrebu. Istočasno bodo tudi hrvaški umetniki napravili svojo razstavo v Budimpešti. — Srbska propaganda v Bosni in Hercegovini. V Belgradu se je ustanovilo društvo, ki ima namen rojake v Bosni in Hercegovini moralno, literarno in gmotno podpirati. V hrvaških krogih je obudilo to društvo veliko ljubosumnost.

* **Moda v Parizu in Londonu.** Strokovni listi poročajo, da je tudi letos moderno nositi mnogo prstanov. Zlasti se nosijo prstani z briljanti in z opali. Tudi broše z mnogimi briljanti so »chic«. Minolo soboto je bila v Parizu soiréeja pri angleškem poslaniku. Vsa poročila pariških listov soglašajo v tem, da so dame glede briljantov razvile izreden luksuz in da znaša samo vrednost prstanov, ki so jih imele pri tej soireji kakih šest milijonov frankov. Udeležnic je bilo 550, torej je imela povprek vsaka za 10.000 frankov prstanov. Če pa zahteva naš čuden za briljantni prstan 100 K, dobe kupovalci kar mrzlico.

* **Zapostavljeni civilist.** Na Dunaju se je dogodilo nedavno sledeče: Na električni železnici sta se peljala neki nadporočnik in postarni gospod v črni obleki. Starec se je zazibal vsled sunka ter stopil nadporočniku na nogo. Dasi se je takoj vlnudno opravičil, zadržal se je mogočen nadporočnik nadenj: »Lahko bi pač pazili, star osel!« Civilist priloži častniku zaušnico, častnik potegne sabljo, a sopotniki so priskočili ter mu zabranili mahitati. Oba so poslali k policijskemu nadzorništvu. Ko je hotel tukaj civilist prvi govoriti, se mu je osorno zapovedalo molčati, dokler nadporočnik ne dokonča. Ko je prišla končno vrsta nanj, se je skromno legitimiral, da je — feldmaršallajtenant v pokoju.

* **Premeten župnik.** V neki vasi blizu Koburga se je župnik že dalje časa jezil, ker so hodile kokoši sosednjega kmeta skozi razdrti plot na župnikov vrt razkopavati. Zaman je prosil večkrat kmeta, naj popravi plot. Toda župnik je poznal svoje ljudi. Nekega dne je poslal svojo kuharico z dvema jajci h kmetovemu sosedu, češ, da so isti izlegle kmetove kokoši na župnikovem vrtu. Še isti dan je kmet popravil plot, ker se je bal, da bi mu še nadalje kokoši zanašale jajca v tuji vrt.

* **Baron Rothschild in njegove bolhe.** Angleški Rothschild, baron Charles Rothschild, je poseben oboževatelj bolh. Napravil si je z ogromnimi stroški zbirko bolh, ki šteje 10000 eksemplarov. Med njimi je tudi zelo redka vrsta bolh, ki živi le na nekem ptiču v Južni Ameriki. Ista ima peruti ter je podobna mallemu čmrlu. Manjka pa baronu še bolha polarne lise. Da si tudi to pridobi, odpošlje v kratkem posebno ekspedicijo na sever. Kapitanu in moštvu je obljubil 20 tisoč kron nagrade, ako mu prinesejo zaželjeno bolho. Tako poroča dunajski židovski list »N. W. Journal«.

* **Donizettijeva glava — posoda za pesek.** Znani italijanski komponist Donizetti je prominul v viharjem letu 1848. v svojem rojstnem kraju Bergamu. Ravno ko so zdravniki njegovo truplo secirali, priletela je od nekega bomba blizu zdravnikov, ki so seveda razdejano truplo popustili ter zbežali. Služabnik je hitro zmetal posamezne dele v zaboj ter so jih pokopali. Takrat so imeli italijanski zasebniki malo okusno navado, da so imeli na svojih pisalnih mizah čestokrat namesto posode za pesek razne živalske pa tudi človeške lobanje. Tako se je v petdesetih letih tudi »blestela« na mizi nekega gospoda v Bergamu človeška lobanja, o kateri ni nihče vedel čegava je bila. Šele, ko se Donizettijeve ostanke izkopali, da mu prirede primerno grobnico, manjkala je glava. Iz poizvedovanja časopisja se je posrečilo dognati, da je omenjena večletna posoda za pesek bila lobanja učenega komponista. Osnajili so jo peska in črnla ter jo priložili ostalemu okostju v grobnico.

* **Nemški cesar Viljem — kapelnik.** V Neudecku se je igral nedavno prizor, ki je bil za cesarjevo spremstvo skrajno mučen. Pri pojedini je naenkrat šel cesar Viljem h kapelniku, mu vzel palčico za taktiranje ter začel dirigirati neke stare vojaške marše. Po-

Subna St. 101 (3036)

Pisarka

z dobrimi spričevali, ki je večja slovenske stenografije in je že 2 leti delovala v odvetniški pisarni, **išče službe.**

Gre tudi na deželo.
Naslov pod „Stenografija“ poste restante Ljubljana. (3031-1)

Mlad trgovski pomočnik

izurjen v manufakturi stroki, sprejme se **takoj** pri trdki **J. Keber** v Ljubljani.
Istotam sprejme se tudi (3026-2)

učenec

kateri bi imel veselje do trgovine.

Izjava.

Podpisana naznanjam vsem gg. hišnim posestnikom, da moj bivši poslovodja **Ivan Kernc** ni več pooblaščen za mene še kak denar jemati ali delo prevzemati.

Z odličnim spoštovanjem

Elizabeta Poschvar.

(3003-3)

Ženitna ponudba!

Rimsko kat. gospodična, 20 let stara, z doto 350 000 K, se želi omožiti. Natančen naslov ponudnika naj se pošlje pod „S. K.“ na inšerat nega agenta **Rosenzweig** Odón v Budimpešti, Alsó Erdősor uteza 36.
Korespondenca nemška. (3035)

Najcenejše dobavišče dobrih s 3letnim pismenim jamstvom.

HANNS KONRAD

eksportna hiša ur in zlatilne Most (Brux) št. 64 (Češko).
Lastne izdelovalnice za izgotavljanje ur in fino mehaniko.
Dobra nikelnasta remontoarka gld. 3.75.

Pristna srebrna remontoarka gld. 5.25.

Pristna srebrna verižica gld. 1.20.

Nikelnasti budilec gld. 1.75.

Moja trdka je odlikovana s c. kr. orlom, ima zlate in srebrne medalje razstav ter tisoč in tisoč priznanih pism. (2758-102)

Ilustrovani katalog zastanj in poštne prosto.

Trgovski pomočnik

izvrsten špecerist, rodom Lah, 18 let star, govori izvrstno slovensko in laško ter je že 6 in pol leta v eni službi in ostane še do 12. decembra t. l., **išče stalne službe** na deželi ali v mestu. Dobre informacije, na zahtevanje tudi malo kavčijo. — Ponudbe na „J. D. P.“, poste restante, Razdrto, Notranjsko. (3007-2)

Ženitna ponudba!

Državni uradnik, 25 let star, čeden, soliden in brez dolgovi, 3 lepimi dohodki, se želi v surho zakona seznaniti z domače vzgojeno damo, ki ima kakih 7-10.000 gld. premoženja. (3032-1)

Samo resne ponudbe, če le možno, s priloženo fotografijo, ki se vrne, naj se pošilja na naslov: „Krivat i Slovenka“, Zagreb, poste restante, glavna pošta.

Zahvala in priporočilo.

Gospodu lekarju c. (2910-3)

Gabrijelu Piccoli

v Ljubljani.

Čutim se v jako prijetnem položaju, da vam morem podati najboljšo izpričevalo o vplivu Vaše **želodčne tinkture**. Dolgo let sem trpel želodčne bolečine, katerih me je rešilo edino Vaše izborni sredstvo, in se danes, po malodane 12-letnem uporabljanju, sežem vselej z najboljšim vspehom po Piccoli-jevi želodčni tinkturi, kakor hitro čutim kako nerednost v svojem želodcu.

Burgwald pri Mariboru, 28. julija 1902.

Fran Kraner
vodja viničarske šole.

1 CIRIL * * * METODOV KOLEDAR 1903
se dobi v (2963-4)
raznih prodajalnih in stane
1 krono
ali pa se naroča pri
založništvu
Tiskarna Slatner, Kamnik.
Po pošti 20 vin. več.

Gospodična

se priporoča cenjenim damam v hišo, da jim nameri nove toalete in jih preskusi, da si jih morejo dame izvršiti same.

Pismena naročila prosi na **A. Kališ**, Jurčičev trg št. 3. (3012-2)

4 pari čevljev

za samo 2 gld. 50 kr.

se pošljejo le zaradi nakupa velike množine za tako nizko ceno. 1 par moških, 1 par ženskih čevljev, rujavih za vezati, z močnimi zbitimi podplati, najnovije oblike; dalje 1 par moških in en par ženskih modnih čevljev z obšivom, elegantni in lahki. Vsi 4 pari za 2 gld. 50 kr. Pri naročilu zadostuje dolgost. Pošilja se proti poštenu povzetju. (2025-1)

Zaloga čevljev

Jungwirth

Krakov 5.

Neugajajoče se vzame takoj nazaj.

Opr. št. A 146/2/3

Oklic

(3036-1)

s katerim se kliče dedič, čigar bivališče je neznano.

C. kr. okrajno sodišče v Višnjigori naznanja, da je umrla dne 22. septembra 1902 v **Gumbiščih št. 6 Marija Zajc**, zapustivši naredbo poslednje volje, v kateri je svojemu nez. sinu **Tomažu Zajc** znesek 200 K volila.

Ker je sodišču bivališče **Tomaža Zajc** neznano, pozivlja se taisti, da se v enem letu od spodaj imenovanega dne pri tem sodišču javi in zglašuje za dediča, ker bi se sicer zapuščina obravnavala le z zglašivšimi se dediči in z njemu postavljenim skrbnikom.

C. kr. okrajno sodišče Višnjagora, oddelek I.,
dne 5. decembra 1902.

Opr. št. A 157/2/1

Oklic

(3037-1)

s katerim se kliče dedič, čigar bivališče je neznano.

C. kr. okrajno sodišče v Višnjigori naznanja, da je umrla dne 19. oktobra 1902 v **Dulah pri št. Vidu, Neža Verbič** roj. Čož, brez navedbe poslednje volje.

Ker je sodišču bivališče sina zapustnice **Franceta Verbič** neznano, pozivlja se taisti, da se v enem letu od spodaj imenovanega dne pri tem sodišču javi in zglašuje za dediča, ker bi se sicer zapuščina obravnavala le z zglašivšimi se dediči in z njemu postavljenim skrbnikom.

C. kr. okrajno sodišče Višnjagora, oddelek I.,
dne 2. decembra 1902.

Zasebni plesni pouk

v velikem salonu hôtela „Pri Maliču“.

Plesni tečaji za odrasle vsak torek in petek ob pol 8. uri zvečer.

Poučuje se „boston“ in različni moderni plesi.

Mladenci iz boljših hiš se iščejo za zaseben plesni klub.

Posebne ure se dajejo ob vsakem dnevnem času. Plesni pouk v zasebnih družbah in zasebnih hišah v vseh antičnih in modernih plesih po lahko in urno umljivi metodi. Docela nov program novih in moderno figuriranih plesov. — Zglašuje in vpiše se vsak dan od 11. do 12. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne v hotelu „Pri Slonu“, sobna številka 72.

Z velespoštovanjem

Giulio Morterra
plesni učitelj.

(3013-2)

Čistilo usnja „Globin“

nadkriljuje vse, kar je bilo doslej enakega.

„Globin“ daje najlepši močni lesk, napravi usnje jako mehko in trpežno.

V zalogi imajo črno in barveno:

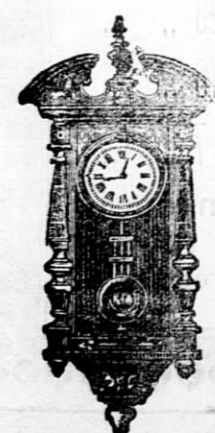
Viktor Schiffer, (J. Wutscherja nasl.), trgovec s špecerijskim blagom, Marijin trg;

Ivan Jebrač, trgovec s špecerijskim blagom, Emonska cesta;

Anton Stacul, trgovec s špecerijskim blagom, Šelenburgove ulice; (2938-4)

Peter Lassnik, trgovec s špecerijskim blagom, Wolfove ulice.

Ure na nihalo z godbo.

je zadnja novost v fabrikaciji ur. Te francoske miniaturne ure na nihalo so 69 cm dolge, skrinjica popolnoma po narisu je iz naravnega orehovega lesa, fino polirana, z umetniško izrezljanimi nastavkom in igrajo vsake ure najlepše koračnice in ples. Cena z zabojem in zavijem samo 8 gld. — Ista ura brez glasbenega stroja, toda z bilom, ki bije vsako pol in celo uro, z zabojem in zavijem samo 6 gld. — Te ure na nihalo ne gredo samo točno na minuto, za kar se jamči, temveč so tudi vsled svoje v istini prekrasne opreme jako lepa in elegantna hišna priprava. Budilnik z zvončkom in ponoči se lesketajočim kazalnikom 1.70 gld. Budilnik z godbo, ki mesto zvonjenja igra, 6 gld. — Niklasta remont. ura 3 gld. — Pristna srebrna remont. ura z dvojnimi pokrovom, 5.50 gld. Pošilja se samo proti poštenu povzetju. Neugajajoče se vzame nazaj, denar se povrne, zato nobeno riziko. Veliki ilustrovani cenik ur, verižic in prstanov itd. gratis in franko. (2817-8)

Kristijanska trdka, ustanovljena leta 1860.

JOSIP SPIERING

Dunaj, I., Postgasse št. 2/G.

Največja zaloga
ženskih ročnih
del in pripa-
dajočega
materi-
jala.

Različne veznine in
tamburna tehnika
se na perilo itd.
najhitrejšje
izvršujejo.

Ljubljana

Kongresni trg

M. DRENİK

Kongresni trg

Ljubljana

Risarski
atelije in
predtiskarija!!

Zunanjim
naročilom se
točno ustrezajo!!

Polnovplačani akcijski kapital
K 1,000.000

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

LJUBLJANSKA
KREDITNA BANKA V LJUBLJANI

Špitalske ulice šte. 2.

Zamenjava in eskomptuje
izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kaveje.

Eskompt in inkasso menie.

Daje predjume na vred. papirje.
Zavaruje srečke proti kurzní izgubi.

2975-5)

Borzna naročila

Podružnica v Spljetu
(Dalmacija).

Denarne vloge sprejema

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do dne vzdiga.

Promet s čeki in nakaznicami.

Božično darilo!

Zabava za velike in male.

GRAMOFONI od 15 do 125 gld.

Avtomati, v koje se vrže 10 vln., za gostilničarje jako dobičkanosni.

Prodaja se tudi na obroke.

Zahtevajte moj veliki ilustrovani cenik.

Velika zaloga plošč.

Vse plošče se lahko zamenijo pri

Rudolfu Weber-ju

(2412-19) urarju

v Ljubljani, Stari trg šte. 16.

Poje, se smeje
in govori v
vseh jeziki.

Lastni izdelek! Na debelo in drobno!

Največja tovarniška zaloga ur, zlatnine in srebrnine

Jožefa Pernetza

na Duaju XVII., Calvarienberggasse šte. 62.

Velikanska zaloga vseh vrst ur, zlatnine in srebrnine po čuda nizkih cenah. Naročila na deželo se izvršujejo jako točno in vestno. Bogato ilustrirani ceniki se pošiljajo na zahtevanje gratis in franko.

Velika božična prodaja.

(2997-2)

Za neugajajoče se vrne denar.

Urarji in prekupci dobé rabat.

Pri občini na Jesenicah
se razpisuje
mesto občinskega tajnika

z letno plačo 1600 K in prostim stanovanjem.

Prosilci, ki so že opravljali enako službo ter so slovenskega in nemškega jezika v govoru in pisavi popolnoma zmožni, naj vložé svoje prošnje do dne 1. januarja 1903 pri podpisnem uradu.

Občinski urad na Jesenicah

dne 8. decembra 1902,

(3030-1)

Najnovejše in najboljše v

klobukih

za gospode in dečke

(2669-7)

izdelke prvih avstrijskih, nemških, italijanskih in angleških tovarn priporočam najboljše izberi in po najnižjih cenah

C. J. SAMANN

Mestni trg št. 8.

Zaloga klobukov

c. kr. privilegovanih dvornih klob. tovarn

W. Ch. Pless, Dunaj, in J. Pichler, Gradec.

Klobuki se po lastni širjavi glave in po lastni napovedi oblike izdelujejo in se vzprejemajo star klobuki za barvanje in modernizovanje.

Zaloga

vsakovrstnih gumijevih izdelkov

tehničnih kot kirurški, tako n. pr.:

cevi za pivo in vino, predpasniki iz gumija, namizna pogrinjala iz gumija, pristne ruske galoše ter sploh vse v to stroko spadajoče stvari.

Velika zaloga koles (bicikljev)

in vsakovrstnih jeklenih izdelkov.

Lastna delavnica za izdelovanje in popraviljanje koles. Zavod za ponikljanje in pobakrenje.

Slavnemu občinstvu se pri točni postrežbi in nizkih cenah vljudo priporoča z odličnim spoštovanjem

(2898-6)

Josip Kolar in drug

Ljubljana. — Mestni trg št. 9. — Ljubljana.

Božična in novoletna darila!

Do vrhunca dognane,
vse zunanje tvrdke
prekašajoče cene!!!

Kupujte in naročajte le
pridomači tvrdki in pre-
pričani bodete, da bolje
in ceneje kupite in se
izognete prevaranju!!!

Priporočam svojo bogato zalogo vsakovrstnih osebno v Švici nakupljenih ur kakor tudi zlatnine in srebrnine. Nad 20% znižane cene kakor je razvidno iz mojega, na novoizdanega cenika. Na pr.: Stvar, ki je preje stala 10 gld., stane danes le 8 gld., torej čudovito po ceni.

Priporočam dalje posebno stenske in salonske ure z novim jako krasnim bitjem (Thurmschlag). Vsakovrstne budilke v secesionističnem okviru, zalogo še nad 6000 vsakovrstnih, osebno v Švici nakupljenih žepnih ur različnih sistemov. Präcession, veliko izbero zlatih in srebrnih moških verižic najmo dernejših facon, dolge damske ovratne verižice »Lergnon«, vsakovrstne lepe garniture iz kina-srebra, dalje namizne oprave (Besteck) v etuijih, lepe palice s srebrnim ročajem. — Zaloga šivalnih strojev najboljših izdelkov. Za vsako blago jamčim ter se priporočam

FRANC ČUDEN

urar in trgovec z zlatenino in srebrnino, delničar prve švicarske družbe tovarn ur »Union« v Genovi in Bielu, založnik c. kr. državne dolenske železnice

Ljubljana — Mestni trg — Ljubljana.

(114-92)

Prosim zahtevajte novi veliki ilustrovani cenik! — Pošilja se zastoj in poštnino presto.

Kako si moremo zlasti letos
napraviti
vesele božične praznike?

To, za vsakogar važno vprašanje je rešeno, ako ne izmeče denarja za božična darila, temveč si ga prihrani vsled nakupa pri

(3033-1)

veliki
božični prodaji

ki se prične 1. decembra t. l.

v trgovini z manufakturnim
blagom

„pri Amerikancu“

v Ljubljani

samo

Stari trg št. 1

(preje F. Detter).

Da to ni nikako navadno puhlo hvalisanje, razume vsak, ki ve, da se prodaja v konkurzu se nahajajoče blago za 30% pod prejšnjo kupno ceno, na pr.:

1 lepa odmerjena bombažasta flanelasta obleka 6 m	že od — gld. 96 kr. naprej
1 dobra „ polvolnena „ „ 6 m	že od 1 „ 20 „ „
1 dobra srajca za gospode iz šifona	že od — „ 78 „ „
1 dober 4kratni ovratnik (eleganten)	že od — „ 7 „ „

Prodajalo pa se bode tudi najfinejše domače in inozemsko modno blago, svilene šerpe in rute, in vse to blago je sveže, ker izvira isto iz zadnjih dveh sezon.